

da det affald, som genereres under dekommissioneringen, fortsat kan oplagres midlertidigt på Risø efter en kapacitetsudvidelse af de eksisterende opbevaringsfaciliteter. Det er imidlertid regeringens holdning, at der allerede nu bør tages skridt til at sikre en permanent løsning på affaldsproblemet, da det er regeringens klare opfattelse, at hver generation bør »rydde op« efter sig selv.

Der ses i teorien at være flere handlingsmuligheder i forhold til en afklaring af spørgsmålet om håndtering af det radioaktive affald i Danmark.

Der er ikke noget decideret forbud mod eksport til et andet land, enten i form af et regionalt depot etableret f.eks. i regi af EU, eller ved indgåelsen af én eller flere bilaterale aftaler herom.

Regeringen kan dog ikke støtte en sådan løsningsmodel vedrørende dansk lav- og mellemaktivt affald. For det første er der så vidt vides ingen konkrete eksempler på, at man i sin helhed har løst et nationalt affaldsproblem ved at eksportere affaldet. For det andet vil der i Danmark som nævnt også fremover blive produceret radioaktivt affald fra sundhedssektoren og industrien. En evt. bilateral aftale med et vestligt land om at aftage vores affald ville i givet fald skulle indgås på løbende vilkår. For det tredje anfører Risø/DD, at man under alle omstændigheder må formode, at der ved en eksport ville påløbe betydelige transportudgifter samt udgifter til opbevaring i modtagerlandet, og at man ville skulle indrette sig efter modtagerlandets acceptkriterier m.v. med mulige merudgifter til ompakning til følge.

Den teoretiske depotudredning har således konkluderet, at: »*det næppe vil være realistisk at bortskaffe det danske lav- og mellemaktive affald ved deponering uden for Danmark*«.

Regeringens holdning er i overensstemmelse med det internationale princip om, at radioaktivt affald som hovedregel bør bortskaffes i det land, hvori det er produceret, jf. præambelen til Affaldskonventionen, hvor det i litra xi er anført, at: »...*Convinced that the radioactive waste should, as far as is compatible with the safety of such material, be disposed in the State in which it was generated, whilst recognizing that, in certain circumstances, safe and efficient management of spent fuel and radioactive waste might be fostered through agreements among Contracting Parties to use facilities in one of them for the benefit of the other Parties, particularly where waste originates from joint projects*«.

Særlige forhold gør sig dog gældende for så vidt angår 233 kg bestrålet forsøgsbrændsel, der er en rest efter undersøgelser udført på Risø's Hot Cell anlæg fra

midt i 1960'erne til midt i 1980'erne. Da disse 233 kg uranbrændsel rummer en relativt stor mængde langlivede isotoper, vil der skulle stilles særlige krav til en slutdeponering heraf. Spørgsmålet om en slutdeponering af dette materiale her i landet bør derfor afvente, om der kan findes en eventuel international løsning på linie med de tidligere løsninger vedrørende andet brugt brændsel fra Risø. Når der foreligger en afklaring af mulighederne herfor, vil videnskabsministeren forelægge sagen for Folketinget.

16. Tidsmæssige aspekter ved dekommissionering og slutdeponering

Det er som nævnt regeringens holdning, at der nu bør tages skridt til at sikre en permanent løsning på affaldsproblemet. En række tidsmæssige aspekter ved dekommissionering og slutdeponering taler endvidere herfor:

Internationale erfaringer viser, at der må forventes at gå en betragtelig tid fra begyndelsen af planlægning af et slutdepot til, at et depot rent faktisk opføres og tages i brug. Selv hvis hele processen er problemfri, og der ikke opstår forsinkende faktorer, er tidshorisonten for start til slut på ca. 7-11 år (Finland og Norge). Oplever man f.eks. politiske pladsvælgsproblemer, bliver såvel tidshorisont som udgiftsniveau uforudsigeligt (Tyskland og Belgien).

De internationale eksperter, som foretog en peer review af Risø's oprindelige udredningsrapport, jf. afsnit 2, har peget på, at et tidligt kendskab til, hvordan det radioaktive affald skal slutdeponeres, kunne betyde, at det radioaktive affald kan pakkes i særlige beholdere, som kan overføres direkte til et slutdepot uden yderligere behandling ("ompakning") og deraf følgende mulig bestråling af personale og yderligere omkostninger. Endvidere har COWI-konsortiet peget på fordelene for dekommissioneringen ved at klarlægge principperne for en national strategi for håndtering af radioaktivt affald, herunder definere acceptkriterier for dette affald.

Endelig er det vurderingen i VVM-redegørelsen, at dekommissioneringen ikke kan siges at være fuldstændig gennemført, før det radioaktive affald herfra er slutdeponeret.

17. Processen frem mod et slutdepot

17.1. Processen før detailplanlægning

Såfremt Folketinget samtykker i, at der skal tages skridt til at sikre en permanent løsning på affaldsproblemet, vil regeringen igangsætte en planlægning heraf således, at en række elementer afklares og samtæn-